

FİNANSIN GELECEĞİ ZİRVESİ

Alpaslan Çakar
Türkiye Bankalar Birliđi
Yönetim Kurulu Başkanı

31 Ekim 2022

Sayın Bakanım, Değerli Başkanlarım, Kıymetli Konuklar, Değerli Meslektaşlarım, Sizleri Türkiye Bankalar Birliđi ve Şahsım adına saygıyla selamlıyorum.

Bugünkü toplantının hepimize hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli konuklar;

Bildiğiniz üzere bankalar geleneksel olarak bir dizi “temel işlevi” yerine getirmektedir. En genel anlamıyla bankalar;

- Müşterilerin likit varlıklarını yöneterek, bunları kredi olarak şirketlere ve bireylere kullanırır,
- Kaynakları en doğru şekilde kullanır ve riskleri en etkin şekilde yönetir,
- Ödeme sistemleri de dahil olmak üzere parasal aktarım mekanizmalarına aracılık eder,
- Menkul kıymetler piyasalarında aracı ve piyasa yapıcı olarak rol alır,
- Tüm bu yönleriyle ekonomi politikasına aracılık ederek; büyümenin finansmanını ve toplumsal refah artışını destekler.

Tarihsel gelişime bakarsak;

Dünya ekonomisinin 1980 yılından 2022 yılına kadar ortalama %5,5 oranında büyüdüğünü ve küresel gelirin 102 trilyon dolara yükseldiğini görürüz. Burada daha çarpıcı bir değişiklik vardır, o da gelişmekte olan ülkelerin dünya ekonomisinden aldığı payın artmasıdır. Bu ülkelerin 1980 yılında %25 düzeyindeki payının, 2022 yılında yüzde 41 olması beklenmektedir. Daha ilginç olan, kişi başına gelir gelişmiş ülkelerde 5 kat artarken, gelişmekte olan ülkelerde yaklaşık 20 kat artmıştır. Evet, 20 kat! Buna rağmen, gelişmiş ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasındaki kişi başına gelir farkı 11 kattan ancak 9 kata inebilmiştir.

Bu olumlu bir gelişmedir. Ama şu da bir gerçek ki gelir farkı hala çok yüksektir. İşte gelişmekte olan ülkelerin bu farkı kapatmaları, büyüme için gerekli kaynak kısıtı sorununu aşmaları ve mevcut kaynaklarını büyümenin finansmanında daha etkin kullanmaları için, bankacılık sektörüne; daha geniş anlamda söylersek, finansal sektöre hala çok önemli görevler düşmektedir.

Bankacılık sektörünün bilançosunun milli gelire oranı gelişmiş ülkelerde ortalama 3 kat iken, gelişmekte olan ülkelerde sadece 1 katın biraz üzerindedir. Bu olumsuz bir gelişme gibi gözükebilir. Ama diğer bir açıdan bakarsak gelişmekte olan ülkelerde bankacılık sektörünün hala daha alacağı yolun olduğunu henüz söyleyebiliriz.

Özellikle ülkemizin için tecrübelerimize bakarsak, bu konuda önemli bir mesafe aldığımızı söyleyebiliriz. Nitekim sağlıklı işleyen bir bankacılık sektörü ile ekonomiyi büyütebildiğimiz, aynı zamanda bu büyümenin bankacılık sektörünün de gelişmesine olumlu etki yaptığı aşikardır.

Ülkemizde bankacılık sektörünün 2000'li yılların başında yeniden yapılandırılmasından sonra;

- Bankacılık sektörümüz ekonomik faaliyetin finansmanında daha fazla rol almaya başlamış ve büyümeye olan katkısını arttırmıştır,
- Sektör bilançosunun milli gelire oranı 2002 yılından, 2022 yılına gelindiğinde yaklaşık 2 kat artarak %115'e yükselmiştir,
- Bilançolar daha sağlıklı ve dengeli hale gelmiş, kredilerin bilançoadaki payının 2 kattan fazla artarak %50'yi aşmıştır,
- Özkaynaklarımız güçlenmiş ve sermaye yeterliliğimiz yüksek bir düzeye ulaşmıştır,
- Aktif kalitemiz yüksektir.
- Finansal aracılıkta kapsayıcılığımızın artmaya devam etmektedir,
- Müşteri portföyü ve sektör çeşitliliğimiz geniş bir yelpazeye ulaşmıştır,
- Müşteri tercihlerine bağlı olarak, ürünler, hizmetler, kanallarımız çeşitlenmiş ve dijital hale gelerek dünya standartlarını yakalamış, hatta bazı konularda aşmıştır,
- Çok güçlü bir rekabet ortamımız vardır,
- Yurtdışı yerleşik yatırımcıların sektör payının %3 düzeyinden %25 düzeyine yükselmiş, diğer bir deyişle sektörümüz cazibe merkezi haline gelmiştir.

Değerli konuklar;

Müsaadenizle sektöre ilişkin güncel veriler hakkında bilgi sunmak isterim.

Mevduat hacmimiz 8,3 trilyon TL'dir. Buna karşılık Kredi hacmimiz 6,9 trilyon TL, menkul kıymet portföyümüz ise 2,2 trilyon TL'dir. Ekonomiye kullanılan kaynakların mevduatımıza oranı %109 düzeyindedir.

Bankacılık sektörü ekonomik faaliyetin sürdürülmesi için gerekli olan krediyi sağlamak amacıyla çaba sarf etmektedir. Büyümenin finansmanında kredilerin kritik öneme sahip olduğunu biliyoruz.

Kredilerimizin detayına girersek;

- Kurumsal kredilerimizin payı %56; KOBİ'lerimizin payı %25; bireysel kredilerimizin payı ise %19'dur.

- Sektörel anlamda: Ticari kredilerimizin %29'u imalat sanayiine, %16'sı ticarete, %10'u inşaata, %9'u enerji sektörüne kullanılmıştır. Son dönemde özellikle imalat sanayiinin payının arttığı ve artmaya devam ettiği görülebilir.
 - Son dönemde, Hükümetimizin selektif kredi politikasına uyumlu olarak imalat sanayinin ve KOBİ'lerin krediler içerisindeki payı artmaktadır.
- Kredi riskimiz %2,3 düzeyinde olup makul seyretmektedir. Bu oranımız ticari kredilerde %2,4, bireysel kredilerde ise %2,2 düzeyindedir.

Burada diğer önemli konu, tahsili gecikmiş alacak ve ileride sorunlu hale gelmesi muhtemel krediler için bankaların yüksek oranlarda karşılık ayırmaya devam etmeleridir. Nitekim, özel karşılıkların kredilere oranı %83'tür. Genel karşılıkların ikinci grupta yer alan kredilere oranı ise %25'tir.

Kredilerimizde aldığımız yolun sağlıklı olarak sürdürülmesinin önemli şartlarından bir tanesi de özkaynaklarımızın güçlü olmasıdır. Şunu çok net olarak söyleyebiliriz ki Bankalar özkaynakların yüksek olmasına ve geleceğe hazırlıklı olma konusunda da özel bir hassasiyet göstermekteyiz. Bunu devam ettirmekte de kararlıyız. Çünkü şunu çok iyi biliyoruz ki bankalarımız bir yandan fiziki alt yapılarını ve hizmet ağlarını korurken bir yandan da yeniliklere yatırım yapmak ve özkaynak üretmek durumundadırlar. Bu da sermayenin büyüklüğünün ve özkaynakların verimli kullanılmasının önemini arttırmaktadır.

Müsaadenizle şimdi de sektörümüzün geleceğine ilişkin bazı görüşlerimiz paylaşmak istiyorum.

Yakın gelecekte bankacılık sektörünü etkileyecek başlıca ana akımların şunlar olduğunu değerlendirdiğimizi söyleyebiliriz:

1. Ekonomi politikaları ve düzenlemeler
2. Ulusal, bölgesel, küresel ilişkiler
3. Demografik değişim
4. Teknolojik yenilikler ve yeniliklere uyum politikaları
5. Ödeme kuruluşları, teknoloji şirketleri ile veri yöneticisi şirketler ve internet tabanlı şirketlerden gelen rekabet
6. Müşteri tercihlerindeki değişiklik
7. İklim ve çevre riskleri

Bildiğiniz üzere kısa bir süre önce yapılan, Uluslararası Para Fonu, Dünya Bankası ve Uluslararası Finans Enstitüsü toplantılarına katıldık. Orada gördüğümüz ortak görüşler şunlardı;

1. Küresel ekonominin zor bir dönemden geçtiği,
2. Bir yandan küresel ekonomideki yavaşlama hatta durgunluk riski için çözüm aranırken, bir yandan hemen her ülkede uzun yıllar sonra yeniden yüksek seyreden enflasyon ile mücadele için politika seçeneklerinin değerlendirilmekte olduğu,

3. 2022 yılı başında hemen kuzeyimizde başlayan savaş bölgesel ve küresel siyasi gerginlikleri arttırdığı; yaptırımların bölgesel ve uluslararası ticaret üzerinde büyük sınırlamalar getirdiği, bunlara etkin çözümlerin arandığı,
4. Savaşla birlikte gıda, enerji güvenliği ve tedarik zincirindeki sorunların önemini arttırdığı,
5. İklim ve çevre risklerinin üzerinde dikkatle durulmasını gerektiren bir boyuta geldiği bunlar için somut adımların atılması gerektiğidir.

Öte yandan, geleceğe ilişkin beklentileri olumlu yönde etkileyen hususların da varlığını rahatça görebiliriz.

1. Pandemi büyük ölçüde sonlanmıştır.
2. Turizm ve hizmetler sektörleri hızlı toparlanmaktadır.
3. Enerji tasarrufu ve alternatif enerji kaynakları üzerindeki çalışmalar hızla devam etmektedir.
4. Özellikle Türkiye'nin de öncü rol aldığı gıda koridorunun oluşturulmasında çok önemli aşamaların kat edilmiştir.
5. Siyasi gerginliklerin azaltılmasına yönelik çabalar sürdürülmektedir.
6. Petrol ve gıda fiyatlarındaki yükselme durmuş, hatta düşüş eğilimi başlamıştır.
7. Hükümetler büyümeyi destekleyen yaklaşımlarını sürdürmektedir,
8. Teknolojideki gelişmeler iş yapma biçimini olumlu yönde değiştirmektedir.

Teknolojideki gelişmeler özellikle ödeme sistemleri, sermaye piyasası işlemleri, kredi verme ve mevduat toplam işlemlerini yeniden şekillendirmektedir.

Bankalar hissedarların ve müşterilerin beklediği hızda ve standartlarda değişimi yakalama çabasındadır.

Geleneksel olarak ürün ve sürece odaklanmış olan bankalar, müşteri merkezli bir modele geçmektedir.

Bankaların önem verdikleri diğer bir konu, çevre ve iklim risklerinin yönetilmesidir. Günümüzde çevreye olan ilgi, insanların zihninde her zamankinden daha fazla yer almakta ve aldıkları kararları önemli ölçüde etkilemektedir. Bankalar, müşterileri hakkında sorumlu bir şekilde uygulama ve yatırım yapmaktadır.

Sonuç olarak, bu süreçlerin hepsi, daha rekabetçi, daha verimli, daha etkin, daha düşük maliyetli bir aracılık faaliyeti ve güçlü özkaynaklar demektir. Bu sayede bankalar bundan sonra da büyüme ve refah artışına destek olacaklardır. Beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür eder, Finansın Geleceği Zirvesinin güzel çıktılara vesile olmasını dilerim.